1940 ий
20
ОКТЯБРЬ
№ 93 (706)
Акше 5 ыр.

10-шо ИИ ЛЕКТЕШ

Чыла эллысе пролетарий-шамыч, ушнызаl

Рвезе коммунист

ВЛКСМ Маробком ден Йошкар-Ола Горком орган

Профсоюзный пашаште активно полшаш

ВЦСПС президиумын решенийже почеш октябрь ден ноябрьыште фабрично-заводской ден местный комитет-шамычын, тугак цеховый комитет - шамычын да профсоюзный группа-шамычын организаторыштын (профгруппорг-шамычын) отчетыштым да нуным сайлымаш эртаралтеш.

Мемнан социалистический элын озанлыкшым, оброноспособностьшым пенгыдемдымаште, шемер массым коммунизм духеш воспитатлымаште профсоюз-шамыч пашам ятыр ыштеныт. Но туге гынат- профсоюз пашаште ситыдымаш-шамыч ятыр лийыныт. Нине ситыдымаш-шамычым, нунын кушеч лектын шогымыштым ВЦСПС-н X пленумжо келгын терген валын да профсоюз пашам умбакыже саемдашлан конкретный мероприятийым ыштен.

ВЦСПС X пленумын решенийже деч вара ятыр профсоюзный организаций-шамыч шке пашаштым перестроитлаш тӱҥалыныт. Но тиде але тӱҥалтыш гына. Ятыр предприятийлаште, организаций ден учреждениялаште, школлаште социалистический соревнованийым шарымаште, труд производительностьым нӧлталмаште, трудовой дисциплиным пенгыдемдымаште, прогул ваштареш решительно кучедалмашке профсоюзный массым мобилизоватлымаште профсоюзный организаций-шамыч подлинный организатор улмыштым але ончыктен огыт шого.

Профсоюз пашаште комсомольский организаций-шамыч але вачар полшат. Мутлан, Йошкар-Олинский лестранхоз пеленсе комсомольский организацийыште 18 комсомолец уло, а комсомолец-шамыч пашазе ден служащий-шамыч коклаште культурно-массовый пашам виядаш профсоюзный организацийлан йӧршын огыт полшо. Горкомол ден райкомол-шамычат первичный комсомольский организаций-шамычым профсоюз пашашке шагал мобилизоватленыт.

Низовой профорган - шамычын отчетышт да нуным сайлымаш Советский Союзын озанлык, оборонный куатшым умбакыже пенгыдемдымашке, социалистический соревнованийым шарымаш ден трудовой дисциплиным пенгыдемдымашке, труд производительностьым нӧлталмашке союз член-шамычын кумда массыштым мобилизоватлыме знак дене эртаралтшаш. Нине задача-шамычым честь дене шукташ комсомольский организаций-шамыч профсоюзлан практический полышым пуэн шогышаш улыт.

Григорий Павлович Никитин йолташым Марийский АССР Просвещений Калык Комиссарлан назначитлыме нерген

Марийский АССР Верховный Совет Президиумын

УКАЗШЕ

Григорий Павлович Никитин йолташым Марийский АССР Просвещений Калык Комиссарлан назначитлаш.

Марийский АССР Верховный Совет Президиум Председательын заместительже А. МОСОЛОВА.

Марийский АССР Верховный Совет Президиум секретарь Г. КАЗАРИНОВ.

Йошкар-Ола, Совет Пӧрт. 1940 ий 16 октябрь.

ОКТЯБРЬ ПАЙРЕМ ВАШЕШ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИЙ СОРЕВНОВАНИЙ

Йошкар-Оласе 8-ше номеран неполный средний школын отличникше-шамыч. Снимкыште (шола гыч пурлашке): первый ряд—А. Севрюгин, К. Громов, А. Золотов, кокымшо ряд—А. Конинин, И. Чулкова да К. Смирнова.

Фото М. Чуршуковын.

Чыла тунемше-шамыч соревнованийыш ушненыт

Моркинский средний школышто Октябрь пайрем вашеш социалистический соревнований дене чыла тунемше-шамычым авалтыме.

Соревнованийыште комсомолец-шамыч сай результатым ончыктат. Теве Н. Малашин, П. Мухин, В. Иванов, И. Ефимов чыла предмет денат отлично да сай тунемыт, общественный пашаштат активно участвоватлат.

Школышто ГСО, ПВХО, ВС кружок-шамыч Октябрь пайрем марте 75 значкистым ямдылен шуктат.

А. Степанов.

Агитмассовый пашан чапле результатше

Керек могай производствышто, колхозышто трудовой дисциплиным пенгыдемдымаште да труд производительностьым нӧлтымаште агитационно-массовый паша пеш кугу полышым пуа. Куштo агитмассовый пашам сай шындыме, тушто трудын производительностьшо кӱлеш кӱкшытыштӧ шога. Тидым ме примерный агитколлективын пашаже гыч рашак ужына.

Теве чодра ямдылыме „Изи Какшан" сплавной контора пеленсе агитколлектив пашазе-шамыч коклаште агитмассовый пашам сай шынден. Агитколлективын руководительже И. Яковлев йолташ чӱчкыдын семинарым эртара. Семинарыште агитатор-шамычлан кӱлеш указаний пуалтеш да вунын пашаопытышт молылан передатлалтеш. Агитатор-шамыч кокла гыч шукыжо комсомолец улыт.

Комсомолец - агитатор Абаев йолташ пашазе-шамыч коклаште международный положений нерген чӱчкыдын информацийым эртара. СССР Верховный Совет Президиумын 26 июньышто лекше Указшымат ятыр гана умылтарен. Тиде Указым умылтарымеке, пашазе-шамыч коклаште прогул йӧршын шагалемын.

Тыгак комсомолец - агитатор М. Казаков йолташат агитмассовый пашам сай ышта.

Комсомолец-агитатор-шамыч СССР Совваркомын кажне пунчалжым да СССР Верховный Совет Президиумын Указшым кажне пашазын сознанийышкыже шукташ тыршат. Кызыт ятыр пашазе-шамыч Октябрь пайрем лӱмеш социалистический соревнованийыш ушненыт да шке ӱмбакышт налме обязательствыштым шуктен шогат.

Теве Шимшургинский сельский исполкомын депутатше А. Крылов йолташ кече еда 4,2 кубометр олмеш 11 — 12 кубометр чодрам ямдыла, паша нормым 250—280 процентлан тема.

„Йошкар Энгер" колхозын членже - шамыч Корнилов ден Мочалов кечаш паша нормым 150 процентлан темат.

Чыла тиде показательшамыч агитационно-массовый пашам кӱлеш кӱкшытыш шындыме дене лийыныт.

И. Казаков.

У сеҥымаш верч

„Рвезе Коммунист" газетын кодшо номерыштыже Маркожтрестысе комсомолец-шамыч да несоюзный молодежын общий погынымаштышт принимитлыме обращенийым печетлыме ыле. Кожтрестысе пашазе-шамыч шке ӱмбакышт налме обязательствым честь дене шуктышаш верч виян кучедалыт. Пашазе да пашазе ӱдрамаш-шамыч Октябрь пайрем вашеш социалистический соревнованийым кумдан шареныт, труд производительностьым кече еда нӧлтен толыт. Посна цехлаште тылзаш планым темымаште кугу успехым иметлат. Пижгомым ыштыме цехын тылзаш программыжым 17 октябрьлан 142,3 процентлан, тювякым ыштыме цехын планжым 66,1 процентлан темыме.

Комсомолец-шамыч Октябрь пайрем вашеш соцсоревнованийыште труд производительностьым нӧлтымаште образецым ончыктат. Нормым темыдыме ик комсомолецат уке. Комсомолец М. Зотин нормым 170 процентлан, Нохтева ден Семин —131 процентлан темен толыт да молат.

Марбумкомбинатыште сквозной комсомольский бригадым организоватлыме. Тиде бригада паша нормым кажне кечын эртарен темен толеш.

Ворошилов лӱмеш колхоз (Йошкар-Олинский район) пеленсе комсомольский организаций Октябрь пайрем вашеш социалистический соревнованийыш ушнен, колхоз производствышто комсомолец-шамычын активностьыштым нӧлталаш конкретный обязательствым налын. Октябрь пайрем марте волыклан шокшо вӱтам ыштен шуктышаш верч комсомолец-шамыч колхозлан практически полшат.

Великий Октябрьский революцийын XXIII идалыкшым предприятийлаште, колхозлаште, учреждений ден организацийлаште, школлаште у сеҥымаш дене вашлийшаш верч комсомольский организаций-шамыч активно кучедалшаш улыт. Комсомолец ден комсомолка-шамычлан Маркожтрестысе комсомолец-шамыч да несоюзный молодежын обращенийышт почеш шке ӱмбакышт обязательствым налын, налме обязательствым практически шукташлан уло вийыштым, энергийыштым мобилизоватлышаш улыт.

Комсомолец да комсомолка йолташ-шамыч, Октябрь пайрем вашеш социалистический соревнованийым эше кумданрак шарыза, труд производительностьым утларак кӱш нӧлталза. Чыланат у сеҥымаш верч, родина-авалан у подаркым пушаш верч комсомольский задор дене кучедалза.

Купым коштымаш

Омск. Тюменский район, 28 ял озанлык артель гыч шӱдӧ дене колхозник-шамыч 16 октябрьыште кугу Тарманский купым кошташ лектыныт. 14 километр кутышан магистральный каналым кӱнчаш тӱҥалме, тудым Великий Октябрьский социалистический революцийын XXIII идалыкшылан ыштен шукташ решитлыме. Купым коштымек, колхоз-шамыч 8 тӱжем гектар ешартыш шудылык верым налыт.

62

Сотнурский районышто культурно-просветительный паша

Сотнурский районысо ятыр лудмо пӧрт вуйлатыше-шамыч шке пашашкышт серьезно относитлалтыт, колхозник-шамыч коклаште культурно-массовый пашам кӱлеш семын ыштен шогат.

Теве Аринский лудмо пӧрт вуйлатышылан Д. Миронов йолташ ышта. Тудо шурным поген налме жапыште колхозник - шамыч коклаште агитационно-массовый пашам кӱрылтде ыштен. Кажне кечын каныме жапыште тӱрлӧ газетым, журналым да художественный литературым йӱкын лудын, пырдыж газетым эреак луктыт.

Тиде лудмо пӧртыштӧ книга, газета, журнал да тӱрлӧ модыш ситышын уло. Колхозник - шамыч тышке кажне кастене лудаш, тӱрлӧ модыш дене модаш погынат.

Колхозласе пырдыж газета редактор - шамычланат Миронов йолташ эреак полшен шога. Садланак „Ужара", „У куат", „Комбайн", Ульянов лӱмеш колхозлаште пырдыж газета-шамыч жапыште лектыт. „Тумо" колхозышто тений 20 номерым лукмо. Тыште редактор Я. Стрелков йолташ шке пашажым йӧратен ышта. Тудын газетше сай качестван, садланак колхозник-шамыч йӧратен лудыт.

Тыгак Коркатовский сельсовет пеленсе лудмо пӧрт вуйлатыше П. Алексеев йолташат шке пашажым моштен организоватлен.

Туге гынат, южо лудмо пӧрт вуйлатыше-шамыч але шке пашаштым кӱлеш семын шынден огытыл. Теве Кожлаерский лудмо пӧрт вуйлатыше Воронцов шке пашажым пеш начарын ышта. Лудмо пӧрт кӧргым плакат да лозунг - шамыч дене сӧрастарыме огыл, колхозник - шамычлан лудаш у книга - шамыч уке, тоштыжат пеш шагал. Садланак тышке колхозник-шамыч книга лудаш шагал коштыт. Сельсовет мучко чыла колхозлаште пырдыж газета жапыште ок лек. „Кумыж" колхозышто тений 2 номер пырдыж газета гына лектын. А кызыт тыште редакторжат уке. Тиде сельсовет мучко але ик колхозыштат красный уголокым организоватлыме огыл.

Воровцов йолташын пашажым тӱн гычак перестроитлашлан Сотнурский РОНО кызытак практический полышым пуышаш.

А. Сергеев.

Конференцийын решенийже основеш пашам перестроитлат

Йошкар-Олинский машинно-тракторный станций пеленсе комсомольский организацийыште тиде кечылаште комсомольский погынымаш лийын. Погынымаште ВЛКСМ XVI областной да районный конференций - шамычын решенийыштым обсуждатленыт. Решений-шамычым обсуждатлыме почеш комсомольский погынымаш тыгай мероприятий-шамычым ышташ палемден: комсомольский организацийысе кажне комсомолецлан „ВКП(б) историй краткий курсым" чыла главя денат келгын тунемаш; осоавиахимовский организацийын пашажым саемдымаште комсомольский организацийлан активно полшаш; несоюзный молодежь дене пашам ыштымашым тӱн гычак перестроитлаш; пырдыж газетым эреак лукташ; теле ремонтлан сайын ямдылалташ. Нине решенийым кажне тракторный бригадылаште обсуждатлаш. Посна пункт-шамычым комсомольский организаций илышыш пурташ тӱҥалын.

Тыгак Ворошилов лӱмеш колхоз пеленсе (Йошкар Олинский район) комсомольский организаций конференцийын решенийжым обсуждатлымеке, колхозын телылан вольыкым шогалташ ямдылалт толмыжым тергашлан комсомольский бригадым организоватлен.

М.

Кӱртньӧ корно строительствыш паша ышташ кайше комсомолец-шамычын группа. Снимкыште (шола гыч пурлашке): икымше ряд—А. Макаров, Сафура Сабирьянова, Рашида Каюмова, Е. Смирнова, кокымшо ряд—Н. Виноградов, Н. Шабланов, Г. Иванов, А. Степанов да В. Черемушкин.

Фото С. Чуршуковын.

КУАНЕН КАЯТ

Партий ден правительствын социалистический промышленностьышко у пополненийым йодмыштлан Марийский республикысе колхозный молодежь промышленностьышко каяшлан шке желанийым кугун проявитлен.

Тиде кечылаште республикысе ончыл молодежь кокла гыч 60 енг строительствышке кайыш. Нунын коклаште „Куат" колхозын (Пектубаевский район) стахановкаже, весела чурийян самырык ӱдыр Екатерина Смирнова. Колхозный производствышто тудо активно участвоватлен. Пашам честно, уло кумылжым пыштен ыштен. Тенийсе пасу пашаште Смирнова йолташ паша нормым эреак 150 процентлан темен толын. Январь тылзе гыч тиде жап марте 250 трудоденым ыштен.

— Мый але самырык улам, колхоз пашаште тиде ийлаште веле участвоватлаш тӱҥалынам. Но колхозысо ончыл колхозник-шамыч дене пашам тӧрак ыштен толынам. Строительствыштат пашам стахановски, уло энергием пыштен ышташ тӱҥалам,— манеш Катя.

Ӱшанена, Катя Смирнова ленинско-сталинский комсомолын доверийжым, родиналан преданный улмыжым практический пашаже дене тӱрыс оправдатлаш тӱҥалеш.

М. Толстухин.

У КЛУБЫМ ЫШТАТ

„Изи Какшан" колхозын (Йошкар-Олинский район) члениже-шамыч Октябрь пайрем марте у клубым ыштен шуктат. Клубышто патефон, тӱрлӧ модыш, 200 наре книга ден журнал-шамыч лийыт. Колхозник-шамыч каныме жапыштым тыште куанен эртараш тӱҥалыт.

П. Рыбаков.

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ КОНТРОЛЬ ДА ШУКТЫМАШЫМ ПРОВЕРЯТЛЫМАШ

ССР Союз Калык Комиссар-шамыч Совет ССР Союз Государственный Контроль Калык Комиссариат нерген положенийым пеңгыдемден. „ССР Союз Государственный Контроль Калык Комиссариат государственный, кооперативный да моло общественный организаций, учреждений ден предприятий-шамычын распоряженийыштышт улшо государственный окса средства ден материальный ценность-шамычым учетыш налмашлан да кучылтмашлан пеш строгий контрольым, тугак ССР Союз Правительствын решенийже-шамыч шукталтмым проверятлымашым шуктен шога"—тыге ССР Союз Государственный Контроль Калык Комиссариат нерген положений определитла.

„Учет ден контроль социалистический государствын ик эн важный функцийже лийын шога. Мемнан элыште моткоч кугу материальный ценность ден окса средства, завод ден банк-шамыч, мланде ден тудын недрже, транспорт ден связь, совхоз ден МТС-шамыч государственный собственность—пӱтынь калыкын достоянийже улыт. Мемнан элын единный государственный бюджетше пеш кугу сумма—184 миллиард тенге улеш. Тыгай озанлыкыште окса средства ден материальный ценность-шамычым учетыш налмашлан да кучылтмашлан пеш строгий контроль калык поянлыкын умбакыже кушмашыжын пеш важный да эн кӱлешан условийже лиеш". („Правда").

Мемнан социалистический государствын окса средстважым, материальный ценностьшым моштен кучылтмаш элын куатшым, обороноспособностьшым пеңгыдемдаш эше кугу йӧным пуа.

Но мемнан посна предприятийлаште, совхозлаште, учреждений ден организацийлаште государствын окса средства ден материальный ценностьшо-шамычым учетыш налмаште да кучылтмаште контрольым моткоч начар организоватленыт. Государственный окса средства ден материальный ценностьым кучылтмаште пашам торгующий организацийлаште посна начарын шынденыт.

Марторг системыште гына комсомолец-шамыч: Глухарев, Халина, Орлов тӱжем тенге дене растратым ыштеныт. Нуным чылаштымат паша гыч корангдыме, комсомол гыч исключатлыме да судитлыме. Оршанский районышто Владимиров Анатолийым государственный оксам шке кӱлешлан кучылтмылан комсомол радам гыч исключатлыме да судитлыме.

Тыгай факт-шамыч моло организацийлаштат улыт. Тышечын иктым гына каласаш лиеш: южо комсомолец-шамыч государствын окса средстважым, материальный ценностьшым моштен кучылтмаште комсомольский ответственностьым утларак кӱш нӧлталме олмеш, государственный окса дене шке интересыштым удовлетворитлаш тыршат. Тыгай койыш комсомол членын, советский калыкын койышыжо огыл. Тиде—советский государство ончылан пеш кугу преступленийым ыштымаш да советский калык ончылан шке честьым йомдарымаш! Государственный оксам шке интересдан кучылтшо-шамычым советский калык кугу презрений дене онча да мемнан государство нуным пеңгыдын каратла.

Советский пашаен чылаштыжат честный лийшаш. Кажне руководитель шке предприятийыштыже средствам экономно кучылташ да государствылан продукцийым, экономийым шукырак пуаш тыршышаш. Кажне копейкым моштен кучылтмаш, чыла накопленийым государственный бюджетыш жапыштыже пуртымаш, продукцийым шукырак да качественно лукмаш—эн ончычак кажне пашаен деч честностьым требоватлат. А государство дек отношенийыште честность кажне советский пашаенын непременный качествыже улеш.

ССР Союз Государственный Контроль Калык Комиссариат „государственный окса средства ден материальный ценность-шамычым учетыш налмашлан, аралымашлан да кучылтмашлан предварительный, тугак последующий контрольым кечын шуктен шогаш тӱҥалеш. Тудо плановый да кенета государственный ревизий-шамычым ышташ тӱҥалеш. Тудо ССР Союз правительствын пунчалже ден распоряженийже-шамыч шуктымашым проверятлаш тӱҥалеш". („Правда").

ССР Союз Государственный Контроль Калык Комиссариат ончылно путырак кугу да ответственный задача шога. Контрольым да шуктымашым проверятлымаш социалистический элын куатшым, обороноспособностьшым эше утларак пеңгыдемдаш кугун полшаш тӱҥалеш. Тиде пашаште республикысе комсомолец ден комсомолка-шамыч ик эн активный участийым принимайтлышаш улыт.

И.

КОНСУЛЬТАЦИЙ

ЛЕНИНСКИЙ КООПЕРАТИВНЫЙ ПЛАН

Революций деч ончыч шемер крестьянствын илышыже чыташ лийдыме нелэ ыле. Помещик ден кулак-шамыч кресаньык-шамычын пытартыш сокыштым пунчал луктыныт, нуным моткоч чот эксплоатироватленыт. Ялысе населенийын кум ужаш гыч кок ужашыжым йорло составитлен. Кресаньык сурт-шамычын кумло процентшын имньышт уке улмаш. Чыла кресаньык кокла гыч луатвич процентше ӱдымӧ мландым йӧршешат иметлей огыл. Шужымаш да йорлычык тошто ялын постоянный спутникше лийыныт.

Большевистский партий кресаньык-шамычлан нойыде умылтарен: помещик ден кулак-шамыч улмо годым кресаньык-шамычын положенийышт садак нелэ лиеш, кресаньык - шамычын илышыштым пашазе классын вуйлатымыже почеш революционный кучедалмаш дене гына, царизмым да капитализмым сӱмырымӧ дене гына саемдаш лиеш. Самодержавий, помещик да капитализм ваштареш кучедалмаште партий кресаньыкыште пролетариатын союзникшым да кугу резервшым ужын.

Ленин эше шкенжын „Что такое „друзя народа" и как они воюют против социал-демократов?" книгаштыжак пролетариат ден крестьянство коклаште революционный союз идейым обосноватлен. Пашазе класс ден крестьянство коклаште пенгыде союз, тиде союз дене пролетарский руководство обеспечиватлалтеш гын, социалистический революцийын сеҥымашыжлан, мемнан элыште социализмын сеҥымашыжлан эн кӱлешан условий-шамыч гыч иктыже лийын шога, манын Ленин туныктен.

Октябрьский социалистический революций крестьянствым помещик ден капиталист - шамычын пызырымашышт гыч утарен. Чыла помещичьи мланде конфисковатлалтын да пӱтынь калыкын собственностьышкыже савыралтын ыле. Советский государство мландым кресаньык-шамычын бесплатный пользованийышкышт пуэн. Но крестьянство икмыняр жап тыгыде, посна озанлык дене илен тольо. Индивидуальный озанлык шот, революций деч ончычсо жап дене тангастарымаште, даже шукемынат ыле. Революций деч ончыч 18 миллион кресаньык озанлык ыле, а 1927 ийыште 25 миллион лийын. Частный собственностеш основатлыме мелкотоварный кресаньык озанлык эреак, кажне кечын, кажне часыште, стихийно да массовый масштабыште капитализм ден буржуазийым шочыкта, манын Ленин ойлен. Тыгыде озанлык крестьянствым йорлылык ден культурдымылык гыч луктын кертын огыл. Тыгыде озанлыкыш ончыч машинный техникымат, агрономический наукын достиженийжымат пурташ ок лий ыле. А озанлыкым кугезе кочан семын нангаймаш — тиде элым почеш кодымаш да шӱгарым ямдылымаш лиеш ыле. „Если ме тошто семынак тыгыде озанлыкыште шинчаш тӱҥалына гын, вольный мландыште вольный гражданин улына гынат, мыланна садак утаралташ лийдыме пытымаш грозитла"... (Ленин, т. XX, стр. 417).

Садланак ял озанлыкым социалистически пужен ыштымаш вопрос-шамыч советский властьын первой ийлаштыжак пеш кугу значенийым налыныт. Именно тиде ийлаштак Ленин шкенжын знаменитый кооперативный планжым, эн шуко чотан к л а с с ы н — крестьянствын экономический укладшым революционно перестроитлыме планым разрабатыватлен. Тиде план Л е н и н ы н ятыр трудлаштыже пеш ч а п л ы н отражатлалтын: 1918 ий декабрьыште земельный отдел, йорло-шамыч комитет да коммуна пашаен-шамычын Первый Всероссийский с'ездыште ойлымаштыже, „Пролетариатын диктатуржо эпохыште экономика ден п о л и т и к а" статьяштыже (1919 ий), „Продовольственный налог нерген" статьяштыже (1921 ий) да Ленинын чот черле улымыжо годым диктоватлыме моло ятыр статьялаштыже. Пытартыш статьяже-шамыч гыч „Коопераций нерген" статьяже поснак кугу значенийым иметла. Ленинын нине трудшо-шамыч ик тыгай мысль дене провизан улыт: пролетариатын диктатуржо жапыште коопераций кресаньык-шамычлан социализмыш к а я ш ы ш т столбовой корно улеш.

В. И. Ленин, моло годымсо гаяк, тыштат марксизмын основоположникше - шамычын т у н ы к т ы м а ш ы ш т гыч исходитлен. „Тыгыде кресаньык-шамыч шотышто мемнан задача,—возен Энгельс,—эн ончычак тушто шогаш тӱҥалеш: нуным частный производствыштым да частный владенийыштым товариществыш савыраш, но виеш огыл, а примерым ончыктымо дене да тиде цельлан общественный полышым пуаш сӧрымӧ дене" (Энгельс, „Французский да Германийыште крестьянский вопрос", Партиздат, 1937 ий, 27 стр.).

Яллан социализмыш корным палемдыме годым крестьянствын своеобразийжым, тудын исторический эртышыжым шотыш налаш кӱлеш, манын Ленин ончыктен. Кресаньык курым мучко индивидуальный озанлык дене илен, тудын дек привыкатлалтын, а миллион-шамычын привычка вийышт—кугу вий. Кресаньык шке природыжо дене двойственный—ик могырым, тудо труженик, илашлан средствам шке пашаж дене луктеш, тидыже кресаньыкым пашазе класс деке лишемда, вес могырымжо, тудо мелкий собственник. Тугеже тугай корным ойырен налаш кӱлеш, кудо кресаньыкын труженик улмо качествыжым пенгыдемдыже, виянлыже да частнособственнический тенденцийжым пытарыже. Туддеч посна, тиде корно простой крестьянствылан умлышашан да доступный лийшаш. Социализмым ыштымаш тунам гына виян лиеш, кунам тиде пашаште кумда масса участвоватлаш тӱҥалеш. Тыгай корным Ленин кооперацийыште ужын.

Пролетариатын диктатурыжо условийыште коопераций капитализм годымсо коопераций деч йӧршеш ойыртемалт шога. Социалист-утопист - шамычын капитализмым сӱмырыде коопераций гоч социализмыш толаш шонымашышт бесплодный да фантастический улмаш. Капитализм годым кооперацийын ойыртемже кугу банк-шамычын влиянийышкышт логалмыжым, тыге финансовый капиталын ял озанлык ӱмбалне господствоватлыше орудийыш савырнымыжым нуно умлен огыл.

Пролетариатын диктатурыжо условийыште коопераций дене йӧршеш вес паша. Тыште власть пашазе ден кресаньык-шамычлан принадлежатла. Производствын средстваже - шамыч да мланде пролетарский государствын кидыштыже улыт. Государство кооперацийын виянгмашыжым социалистический корно дене виктарен шогаш возможностьым иметла. Мемнан дене коопераций чынжеденак массовый лийын кертеш. Тиде Ленинлан тыге ойлашыже возможностьым пуэн: „Мыланна икте „гына" кодын: мемнан населенийым тунаре „цивилизованныйым" ышташ, тудо кооперацийыште чыланат участвоватлымын чыла пайдажымат умлен налже да тиде участийым наладитлыже. Тиде „гына". Социализмыш вончашлан мыланна вес нимогай премудрость-шамычат огыт кӱл" (т. XXVII, стр. 393). Кооперацийыште кресаньык-шамычын личный, индивидуальный интересышт общественный интерес - шамыч дене удачно сочетатлалтыт. Кооперацийын полшымыжо дене кресаньык коллективизмын навыкшым приобретатла.

Ленин кооперацийын тӱрлӧ видше-шамычым ончыктен: эн ондак — снабженческий ден сбытовой; тудын почеш виянгмыже дене коопераций утларак сложныйракыш савырна, кооперацийын производственный формыжо-шамычым приниматла — мландым пырля обрабатыватлыме товарищество-шамыч, артель, коммуна. Ленин снабженческо-сбытовой кооперацийым крестьянствын социализмыш каймаштыже первой ошкыллан гына шотлен. Кооперацийын высший формыжлан Ленин производственный кооперацийым шотлен, кушто производствын чыла решающий средстваже-шамыч да тудын чыла тӱҥ видше-шамыч обобществлятлалтыт.

Ленинын ойлымыжо почеш, крестьянствым кооперацийышке пуртымаш йӧршеш шке кумыл дене кооперацийын пайдажым умылтарыме да ончыктымо основеш гына эртаралтшаш. Тиде пеш нелэ паша, вет тудо крестьянский илышын курымласе устойжым тарвата, манын Ленин палемден.

Ял озанлыкым социалистически перестроитлымашлан материальный базым ыштымашке Ленин поснак кугу вниманийым ойыра. Ял озанлыкым социалистически перестроитлымаш сравочым Ленин элым индустриандымаште, шолдра промышленностьым ыштымаште ужын. Шкеван шолдра промышленностьна гына мемнан ял озанлыкым машина да орудий-шамыч дене ситышын снабдитлен кертеш, манын Ленин ончыктен. Партийын VIII с'ездыштыже тудо ойлен: „Ме эрла 100 тужем тракторым пуэна гын, нуным бензин дене, машина дене снабдитлен кертына ыле гын (те пеш раш шинчеда, тиде але фантазий гына), тунам средний кресаньык каласа ыле: „Мый коммуний верч" (але вес семынже—коммунизм верч") (т. XXIV, стр. 170).

Кооперативный планым шуктымаште решающий условийлан Ленин пашазе ден кресаньыкын союзшым умбакыже пенгыдемдымашым шотлен. Пашазе классын вуйлатымыже деч посна ялым социалистически преобразоватлымаш ок лий. 1917 ий февральыште чыла крестьянство дене союзыш ушнен пашазе класс царский правительствым сӱмырал шуыш. Йорло крестьянство дене союзыш ыштен, середнякым нейтрализоватлыме дене, Октябрьский социалистический революций сеҥен. Йорло ӱмбак эҥертен, средний крестьянство ден союзыш ушнен, кулачество ваштареш решительно кучедалын, пашазе класс гражданский войнам успешно завершитлыш да шаланыше калык озанлыкым у экономический политикын рельсалаже ӱмбалан восстановитлаш, у илышым ышташ, коллективизацийым эртараш пиже.

* * *

Ленинлан шке гениальный планжым шуктымаш дене вуйлаташыже ыш логал. Тиде почетный да ответственный роль Сталин йолташ ӱмбак возо. Сталин йолташ ленинский кооперативный планым пролетариатын тушманже - шамычын чыла тӱрлӧ кержалтмашышт деч, троцкист-шамыч деч да капитализмым пӧртылташ тӧчышӧ-шамыч деч аралыш.

Гениальный ленинский положений-шамычым Сталин йолташ умбакыже развиватлен, тудо сплошной коллективизацийым эртарашлан, кулачествым ограничиватлыме да шыгыремдыме политика гыч класс семын ликвидироватлыме политикышке вончашлан теоретический обоснованийым создатлен. Сталин йолташ кызытсе этапыште колхозный строительствын основной да главный формыжым — артельым почын. Артель колхозник - шамычын личный интересыштым общественный интерес - шамыч дене сочетатлаш возможностьым пуа, нунын личный интересыштым общественный, государственный интерес-шамыч дек приспособитлаш возможностьым пуа, манын Сталин йолташ ончыктен. Сталин йолташ сплошной коллективизацийын темпше да методшо-шамыч нерген, ялым социалистически преобразоватлымаште совхоз ден МТС - шамычын рольышт нерген, ял озанлык артель гыч коммунаш вончымо условий-шамыч нерген вопросым разрабатыватлен.

Сплошной коллективизаций эртарымашым вуйлатен, Сталин йолташ партийный организаций-шамычым титакым ыштымаш деч шижтарен. Пале, Сталин йолташын „Головокружение от успехов" да „Ответ товарищам колхозникам" статьяже - шамыч моткоч кугу значенийым иметленыт. Тудо нине статьялаште колхоз-шамычым организоватлыме годым добровольность ден СССР-ын тӱрлӧ районлаштыже условий-шамыч тӱрлӧ улмым шотыш налме ленинский принцип-шамычым пудыртылмо ваштареш выступат-

(Мучашыже 4-ше стр.)

63

ЛЕНИНСКИИ КООПЕРАТИВНЫЙ ПЛАН

МУЧАШ

леп, колхозный строительствын незавершенный формыжо гоч тӧрыштылмашым допускатлаш нигузеат ок лий, манын ончыктен. Сталин йолташ колхоз-шамычым организационно да озанлык шотышто пеҥгыдемдыме корным ончыктен. МТС ден совхозлаште политотдел - шамычым создаватлыме идея тудлан принадлежатла. Тудын вуйлатымыже деке колхозный илышын основыжо — ял озанлык артельын Уставше разрабатыватлалтын.

* * *

Кресаньык озанлык-шамычлан колхозный корнышко вончашышт условий-шамычым ямдылаш партий Великий Октябрьский социалистический революций жап гычак тӱҥалын. Помещичий землевладенийым пытарымаш, мландым национализироватлымаш, первый совхоз ден колхоз-шамычын пашам сайын ыштымашышт предпосылкым создаватленыт, пӱтынь ял озанлыкын коллективизаций пашажым писемден колтеныт.

1927 ийыште лийше ВКП(б) XV с'ездын ял озанлык коллективизацийым тӱрлӧ семынат шарыме нерген решенийжым илышыш пуртен, партий кугу пашам ыштыш. Трактор, комбайн да моло ял озанлык машина-шамычым ыштен лукшо завод-шамыч строитлалтыныт. Ял озанлыклан квалифицированный кадр-шамыч: агроном, механик, тракторист, комбайнер-шамыч ямдылалтыныт. Первый колхоз ден совхоз-шамыч поддерживатлалтыныт да пеҥгыдемдалтыныт. Нунын опытшым кумдан пропагандироватлалтын. Коллективный трудын кугу пайдале улмыштым кресаньык-шамыч рашак ужын ӱшаненыт. Ялыште кулачество ваштареш решительно кучедалмаш каен.

Большевистский партийын тиде созидательный пашаже шуко саскам пуэн. 1929 ий, кудым Сталин йолташ великий переломын ийже манын, кресаньык-шамычын колхозыш массовый пурымашышт дене ознаменоватлалтын. Кресаньык-шамыч — йорло, середняк-шамыч пӱтынь ял, волость, район да даже округге колхозыш пуреныт. Сплошной коллективизаций основеш советский власть кулачествым класс семын ликвидироватлымашке вончыш. Тиде политика йорло ден середняк-шамычын кумда массышт дене шокшын поддерживатлалтын. Кресаньык-шамыч кулак - шамычым мландышт гыч кожен колтеныт, нунын волыкыштым, машиныштым да моло инвентарьыштым шуппшын наледеныт, кулацкий элемент-шамычым арестоватлаш да вес верлаш колташ Советский власть деч требоватленыт.

1931 ийын мучашыштыже шуко зерновой районлаште сплошной коллективизацийым уже завершитлыме ыле. Чыла кресаньык озанлык шот гыч 80 процентше утла колхозышто ыле. Колхозный стройын сеҥымаштыже ленинско-сталинский кооперативный план моткоч кугу мобилизоватлыше да организоватлыше рольым модын.

Туге гынат, колхозлаште эше пашам начар организоватлыме ыле, трудовой дисциплина моткоч ӱлыл уровеньыште ыле. Доходым ужгунамже трудодня шот дене огыл, а едак шот дене шеледеныт. Руководящий кадр-шамыч йӧршеш ситыдымаш шижалтын. Колхозлашке шӱшкылтшӧ кулацкий элемент-шамыч кажне ошкылышто вредитленыт. Тунам партий ончылан моткоч серьезный задача шогале: кулачествын кодшыжым йӧршеш пытараш, колхоз-шамычым организационно да озанлык шотышто пеҥгыдемдаш. Нине задача-шамычым разрешитлымаште партий ЦК-н 1933 ийыште лийше январский пленумжо пеш кугу рольым модо. Тиде пленумышто Сталин йолташ ялысе паша нерген выступатлен.

Коллективизацийын ленинско - сталинский планжым илышыш пуртымаш мемнан партийын пеш кугу сеҥымашыже лие. „ВКП(б) историй краткий курс" тидым „пеш келге революционный переворот, общество тошто качественный состоянийже гыч у качественный состоянийыш шкенжын последствийже дене 1917 ий октябрьысе революционный переворот дене тӧр значениян тӧрыштымаш ыле" (стр. 291) манын оценяватла.

Колхозный строй кажне ийыште утларак да утларак пеҥгыдемын. ВКП(б)-н XVIII с'ездыштыже Сталин йолташ шке докладыштыже „колхоз-шамыч йӧршынлан пеҥгыдемдалтыныт да чоткыдемдалтыныт, а озанлыкын социалистический системыже ындe мемнан земледелийын единственный формыжо улеш" манын ончыктен. Мемнан ял озанлыкна тӱняште эн шолдра да механизироватлалтше улеш. Социалистический индустрий тудым чыла кӱлешлык дене снабжатла.

* * *

Социалистический ял озанлыкын развиватлалтмыже партийын да советский правительствын вуйлатымыштыже дене каен шога. Марксистско - ленинский теорийын вийже мемнан партийлан колхоз-шамычлан развиватлалташышт мешайыше посна отрицательный тенденций-шамычым писын тӱжвак лукташ да нуным йӧршын пытараш йӧным ышта. Партий, тудын Центральный Комитетше, Сталин йолташ колхоз-шамычлан кажне кечын полышым да поддержкым пуэн шогат.

Шукерте огыл ВКП(б) ЦК ден СССР СНК-н ятыр пунчалыштым опубликоватлыме ыле. Нуно чыланат колхоз-шамычын умбакыже нӧлталтмашыштым обеспечиватлат. Ял озанлык продукт-шамычым ямдылымаш да налмаш политчкыште ваштaлтыш-шамыч нерген пунчал поснак кугу значенийым иметла. Заготовкын у принципше-шамыч, заготовкын у политикыже установитлалтыныт. Ял озанлык культур-шамычын обязательный поставкыштын размерже колхоз-шамычлан пеҥгыдемдыме кажне гектар куралмаш мланде гыч установитлыме. Животноводство продукцийым сдатлымашын основышкыжат гектар шот дене пумо принципым ыштыме.

Тиде принцип колхоз-шамыч ончылан пеш кугу возможностьым почеш. Тудо продукцийым максимально кугемдымаште да колхозный озанлыкын чыла отраслыжымат развиватлымаште, колхоз - шамычын общественный озанлыкыштын основыштым — мландым пайдалын кучылтмаште интересоватлалтмыштым создаватла. Тиде пунчал шеҥгелан кодшо колхоз-шамычым ончык шупшеш, нуным пашам сайнрак ышташ, ончыл колхоз-шамычын уровеньышт марте нӧлталташ заставитла, трудын социалистический дисциплиныжым пеҥгыдемдышаш верч, колхозный производствын дезорганизатор-жо-шамыч ваштареш решительно кучедалмашке мобилизовaтла.

Промышленностьышто труд производительностьым нӧлтымӧ шотышто советский правительствын мероприятийже-шамыч мемнан колхоз-шамыч декат — советский ялын социалистический предприятийже-шамыч дек вияш отношенийым иметлат.

Колхозный озанлыкын умбакыже нӧлталтмашыже верч успешно кучедалаш революционный теорий дене, ялым социалистически преобразоватлымаш нерген ленинско - сталинский учений дене овладеватлаташ кӱлеш.

Н. Матюшкин.

ФИЗКУЛЬТУРА ДЕН СПОРТ

Физкультурный пашашке кумда массым шупшаш

ГТО у комплексым илышыш пуртымаш физкультурный пашам тӱҥ гычак ваштaлтыш, спорт дене кумда массым авалташ йӧным ыштыш. Чодра ден сплав пашазе-шамыч профсоюз Обком физкультурный пашам шарен колташлан кеҥежым ик тылзаш курс гоч физорг ден ГТО значкист-шамычым ямдылаш инструктор-шамычым туныктен лукто.

Тений кеҥеж гоч 1 октябрь марте 1 ступень ГТО значокым чыла нормым 158 еҥ да II ступеньлан—16 еҥ сдатленыт.

Кеҥеж спортивный сезонышто спортивный „Лесосплав" команда Центральный Советын первенство жо верч соревнованийыште первый верым лекте.

Физкультурный пашаште Кузнецов („Дубовый" станций) ден Соловьев („26 километр" станций) йолташ-шамыч кугу активностьым ончыктеныт.

Кызыт физкультурник-шамыч теле сезонлан ямдылалтыт. Чодра ден сплав пашазе-шамыч профсоюз пеленсе 6 лыжный секцийыште 96 физкультурник, 2 конькобежный секцийыште 23 еҥ заниматлат. Кок хоккейный командым организоватлыме. Тиде посна Поволжский лесотехнический институт пеленсе физкультурный коллективыште гимнастический да бокс дене секций-шамыч пашам ыштат.

Спортивный пашашке кумда массым шупшаш физкультурный инвентарь ситыдымаш кугун чаракла. Теле сезонлан эче ден коньки ситышын уло, но лыжный костюм улыжат 15 мужыр веле. „Динамо" магазин лыжный костюмым лач шке члениже-шамычлан гына колта.

Каласаш кӱлеш, чодра да сплав профсоюзын районласе организацийже-шамыч физкультурный пашашке кӱлеш вниманийым огыт ойыро. Горно-Марийский райопысо чодра ден сплав союз начальник Волжанин кодшо ият, тений физкультурный пашам виянгдаш нимогай мерымат ыштен огыл.

Чодра ден сплав пашазе-шамыч коклаште самырык пашазе-шамыч пеш шукын улыт. Нуно физкультурный пашам йӧратат, а комсомольский организаций-шамыч нунылан огыт полшо, нунын коклаште физкультурный пашам огыт ыште.

Самырык пашазе-шамычын кумда массыжым физкультурный пашашке шупшаш—комсомольский организаций-шамычын боевой задачышт.

М. Стариков.

„Лесосплав" спортивный общество председательын заместительже.

Тӱҥ вниманийым успеваемость верч кучедалмашке ойырыман

Цибикнурский средний школа пеленсе комсомольский организаций (Йошкар-Олинский район) шке радамыштыже 40 комсомолецым иметла. Организацийын секретарьжылан 10-шо классыште тунемше К. Смирнов йолташ ышта.

Комсомольский организацийын пашаштыже ӱмасе дене тангастарымаште икмыняр ончык каймашыжым ужаш лиеш. Кодшо ийыште комсомолец-шамыч членский взносым жапыштыже тӱлен огытыл, а тений жапыште тӱлен шогат. Тыгак ятыр комсомолец - шамыч школысо добровольный кружокышто да общественный пашаште активнын участвоватлат. 10 классыште тунемше отличник-комсомолец В. Бабин йолташлан керек могай общественный пашам пуэт гынат, тудым жапыштыже шукта.

Общешкольный ден классласе пырдыж газетым лукмаштат ятыр комсомолец-шамыч сайын полшен шогат. М. Дубровин, И. Цветков, Ф. Соловьев йолташ-шамыч пырдыж газетыш сай качество дене лукташ тыршат.

Комсомолец - шамычын инициативышт дене пионерский комнатым ыштыме. Перемен годым жапым культурно эртарашлан пионерский комнатыште тӱрлӧ модыш, центральный ден республиканский газета-шамыч улыт.

Но туге гынат, але комсомольский организацийын ятыр ситыдымашыже уло. Комсомольский организаций да посна комсомолец-шамыч школышто посещаемость верч начар кучедалыт. Секретарь К. Смирнов йолташ комсомолец-шамычын школышко коштмыштым точно огеш шинче, тыгак комсомолец-шамыч кузе успеваемость верч кучедалыт, тидымат раш огеш пале.

Т. Миклай.

Отв. редактор— И. М. САЙТИЕВ.

Э1169. АДРЕС РЕДАКЦИИ: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Пограничная, дом № 45. № телефона 1—36. 1-ая типография Маргосиздата. 4—6